

การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของผู้หญิงที่ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัว

ยศวดี นีรารมย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สิทธิมนุษยชนและการพัฒนา)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2554

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University

การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของผู้หญิงที่ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัว

ACCESS TO JUSTICE FOR WOMEN AFFECTED BY DOMESTIC VIOLENCE

ยศวดี นีรารมย์ 5136907 GRHD/M

ศศ.ม. (สิทธิมนุษยชนและการพัฒนา)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : วราภรณ์ แซ่มสนิท, Ph.D., กฤตยา อาชวนิจกุล, Ph.D.

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ 4 ประการคือ หนึ่ง เพื่อศึกษาวิธีการจัดการกับปัญหาของผู้หญิงที่ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัว สอง เพื่อศึกษาความรู้/ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมของผู้หญิงและผู้ที่เกี่ยวข้องกับ สาม เพื่อศึกษาเหตุผลและความคิดเห็นของผู้หญิงที่เลือกหรือไม่เลือกใช้กระบวนการยุติธรรม สี่ เพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นอุปสรรคที่ทำให้ผู้หญิงไม่สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ รวมถึงศึกษาโอกาสในการปรับปรุงการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของผู้หญิง การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีศึกษาจากเอกสารและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มคือ 1.ผู้หญิงที่มาขอรับความช่วยเหลือจากองค์กรเอกชนที่ให้ความช่วยเหลือผู้หญิงที่ประสบปัญหาความรุนแรงในครอบครัว 3 แห่ง 2.เจ้าหน้าที่องค์กรเอกชนทั้ง 3 แห่ง และงานวิจัยนี้กำหนดขอบเขตการศึกษาเฉพาะกระบวนการยุติธรรมในชั้นตำรวจ เพราะตำรวจเป็นด่านแรกของกระบวนการยุติธรรมที่ผู้หญิงเข้าถึงได้และคดีความรุนแรงในครอบครัวที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมส่วนใหญ่มักจบลงที่ชั้นตำรวจ

ผลการวิจัยพบประเด็นดังนี้ หนึ่ง ผู้หญิงมีวิธีการจัดการปัญหาร่วมกันมากกว่า 1 วิธี โดยส่วนใหญ่ผู้หญิงมักทนอยู่ในความรุนแรงก่อน จากนั้นผู้หญิงจะขอคำปรึกษาจากครอบครัวและเพื่อน รวมถึงขอความช่วยเหลือจากโรงพยาบาล องค์กรเอกชน และตำรวจร่วมด้วย สอง ผู้หญิงส่วนใหญ่ไม่มีความรู้/ความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว สาม ผู้หญิงที่ไม่เลือกใช้กระบวนการยุติธรรม เนื่องจากไม่เชื่อมั่นว่ากระบวนการยุติธรรมจะสามารถช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ส่วนผู้หญิงที่เลือกใช้กระบวนการยุติธรรมส่วนใหญ่เป็นกรณีที่ถูกกระทำรุนแรงสาหัส ครอบครัวของผู้หญิงสนับสนุนให้แจ้งความ ผู้หญิงถูกคุกคามข่มขู่และคนในครอบครัว เช่น พ่อหรือแม่ของผู้หญิงถูกทำร้ายจากฝ่ายผู้ชายซึ่งเป็นผู้กระทำความรุนแรง สี่ อุปสรรคที่ทำให้ผู้หญิงไม่สามารถเข้าถึงและได้รับประโยชน์จากกระบวนการยุติธรรมได้แก่ ผู้หญิงไม่รู้กฎหมายและมีทัศนคติด้านลบต่อกระบวนการยุติธรรม กฎหมาย โดยเฉพาะพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวยังไม่มีความชัดเจนและยังมีปัญหาในการตีความ ทัศนคติของตำรวจที่มองเรื่องครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว รวมถึงกระบวนการไต่ถามที่อาจกลายเป็นอุปสรรคสำคัญที่กีดขวางการเข้าถึงและการได้รับประโยชน์จากกระบวนการยุติธรรมของผู้หญิง

คำสำคัญ : ความรุนแรงในครอบครัว / การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม / พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

ACCESS TO JUSTICE FOR WOMEN AFFECTED BY DOMESTIC VIOLENCE

YOSWADEE NIRAROM 5136907 GRHD/M

M.A. (HUMAN RIGHTS AND DEVELOPMENT)

THESIS ADVISORY COMMITTEE : VARAPORN CHAMSANIT, Ph.D.,
KRITAYA ARCHAVANITKUL, Ph.D.**ABSTRACT**

This thesis had four objectives. The first objective was to explore how women abused by domestic violence managed their problems. The second objective was to study the acknowledgement and understanding of these women and relevant others by the justice system. The third objective was to examine the reasons and opinions given by women who chose and those who chose not to enter the judicial process. Finally, the fourth objective was to find out the obstacles preventing women from accessing justice, as well as possible improvements to the system. The study has been done through document research and in-depth interviews of two study groups. One group was women who sought help from three NGOs dealing with domestic violence issues. The other group was staff at these three NGOs. The area of study covers the justice system at the police level because the police are considered the first line of justice women could access, moreover, most domestic violence cases entering the judicial process end at this level.

The results were as follows : firstly, women used more than one method in dealing with domestic violence. Most of these women endured the violence for a period of time, then sought counselling from families and friends as well as assistance from hospital staffs, NGOs and the police together. Secondly, most of the women had yet to obtain knowledge and understanding about the justice system and the law concerning domestic violence. Thirdly, women who chose not to enter the judicial process were not confident they would benefit from the justice system. The other women entering the judicial process mostly were the critically injured who got support from their families to file lawsuits. A number of these women and their family members were threatened or assaulted. Fourthly, obstacles against women gaining access to justice include women lacking knowledge of the law and having negative attitudes toward the judicial process, interpretation problems with the Domestic Violence Victim Protection Act, police attitudes toward viewing domestic violence as a family matter, as well as the mediation process which is possibly becoming a large obstacle preventing women's access to justice.

**KEY WORDS : DOMESTIC VIOLENCE / ACCESS TO JUSTICE /
DOMESTIC VIOLENCE VICTIM PROTECTION ACT**

159 pages